

Maul, John (1996): Den forstyrrende krop. I Kognition & Pædagogik, nr. 20, side 7-13..

Denne publikation stammer fra www.livsverden.dk - hjemstedet for:

Forum for eksistentiel fænomenologi

Et tværdisciplinært netværk af praktikere og forskere, som anvender eksistentiel-fænomenologiske grundlagstanker og perspektiver i deres arbejde.

Husk at angive korrekt kildehenvisning ved referering til denne artikel. Den korrekte reference fremgår øverst på denne side.

Læs mere om Forum for eksistentiel fænomenologi
og download flere artikler på
www.livsverden.dk

English version:

This publication is downloaded from www.livsverden.dk – the home page of

The Society for existential phenomenology

A Danish cross disciplinary society of practitioners and researchers who make use of existential phenomenological theory and perspectives in their work.

For more information and downloadable articles visit
www.livsverden.dk

Den forstyrrende krop

af John Maul I KOGNITION &
PÆDAGOGIK

nr. 20, side 7 – 13, 1996

For et par år siden blev jeg bedt om at vurdere den da 9-årige Mads' forudsætninger og muligheder for at bedre sin talefærdighed. Han gik på det tidspunkt i en normal 3. klasse og var, når han blev ivrig og forglemte sig i spontan kommunikation, fortsat præget af stærkt forøget tale tempo og sammenbrud i sætningens flydende sammenføjning af lyd, stavelser og ord.

Forhistorien er den at Mads er det yngste barn af to i en familie med en storesøster, en far, og en mor som er pædagog. Hun bemærkede at han som foster gjorde sig mindre bemærket med bevægelser end storesøsteren havde gjort. Han blev født 2 uger for tidligt og var lille af vækst. Moderkagen var lille og Mads blev blå umiddelbart efter fødslen, fik gulsot og tilbragte to døgn i kuvøse. Han fik kolik i 3 måneders alderen og var meget urolig. Han smilede og pludrede sent, var ekstremt overfølsom over for lyde og kom først op at sidde i 9 måneders alderen. Han kunne gå 14 måneder gammel og har iøvrigt udviklet sig godt på de fleste andre områder. Da Mads er 3 år gammel retter moren henvendelse til den lokale Pædagogisk-Psykologiske Rådgivning. I forbindelse med en undersøgelse i hjemmet konkluderer talepædagogen, at Mads fremtræder som "en velstimuleret, kvik og opvakt dreng, som taler i lange uforståelige sætninger med voldsom læderet syntaks og fonologi, hvorimod ordforrådet er langt over aldersnormen". Han er trethalvtår gammel da han kommer i børnehaven men trives ikke.

Som 4-årig placeres han i en af amtets specialbørnehaver for børn med tale/sprogvanskeligheder specielt med henblik på at indkredse mulige årsager til de tydelige syntaktiske og fonologiske forstyrrelser af talesproget. Denne indkredsning forestås af et tværfagligt team: Pædiateren indkredser et "hyperaktivitetssyndrom i let grad". Psykologen bemærker at Mads under hele

testforløbet udtrættes efter ganske få minutters intervaller, vekslende med perioder af koncentreret opgaveløsning. Ved WPPSI-intelligenstesten "ses en for alderen særdeles høj almen viden og et tilsvarende ordforråd". Ved Leitertesten opnås: "en funktion svarende til 4 år og 9 måneder (levealder 4 år og 4 måneder). Alle opgaver op til 4 års niveau løses hurtigt og sikkert". Ergoterapeuten bemærker: "at Mads har svært ved at fastholde koncentrationen om en opgave og at han afledes uhyre let. Kropsmæssigt ses en let sideforskel, og hans vanskeligheder antyder en neurologisk dysfunktion hvis årsag pædiateren mener må søges i Mads' tidlige liv omkring graviditet og fødsel". Også talepædagogen støder på fænomenet "pludseligt indsættende voldsom udtrætning". Men Mads kan også demonstrere "en veludviklet begrebsdannelse og et godt ordforråd". I en Reynell-impresiv sprogtest kan han som 4-årig score til 5-års niveau.

Mads er beksrevet som meget knyttet til sin mor. Sammen går de til gymnastik. Sideløbende hermed tilbydes Mads taleundervisning og henvises omkring 5 års alderen til sansemotorisk træning ved fysioterapeut. Derudover går han til trommeundervisning på musikskole og til svømmeundervisning.

Mads bliver tildelt en støttelærer straks han kommer i skole. Fra skolen lyder det: "at han i indlæringsituationer i såvel dansk som matematik har brug for tæt fysisk kontakt til en lærer for at komme i gang og for at holde koncentrationen samtidig med at han fremdeles udtrættes hurtigt. Han har problemer med symbolfunktionen i matematik, men har lært sig nogle strategier, der hjælper ham med at finde frem til tallene. Mads' dagligsprog er stadig præget af vanskeligheder med udtale, men på grund af tale-

undervisningen er hans opmærksomhed over for lydene skærpet, hvilket han udnytter som et redskab i læseundervisningen”. En skolepsykologisk rapport fra 8 års alderen viser: “massive indlæringsvanskeligheder med talbehandling, vanskeligheder ved at huske tallene og problemer med mængdebegreber. Han må i talbehandlingsopgaverne arbejde sig igennem ved en ren tælleproces men klarer sig bedre i matematik og mængdelære. I danskundervisningen er Mads dygtig til lydene, kan mange bogstaver, hvilket sandsynligvis er overindlært i den massive tale- og sprogtræning. En WISC-intelligenstest viser meget springende færdigheder. Han virker sikker i almen viden og omverdensforståelse, men svag hvad angår tal, simple regneprocesser og korttidshukommelse. Når han skal forholde sig til rum og retning i form af sammenligning af figurer, lægning af puslespil m.v. sikkert klarer han sig godt, men når han selv skal tegne eller lægge klodsemønstre opstår der vanskeligheder. Hertil kommer betydelige vanskeligheder med hensyn til at sammenkæde visuel figur og navn, dvs. kodevanskeligheder”.

Et år senere er et nyt fagudtryk dukket op og Mads karakteriseres nu af psykologen som: “en knap 9 årig dreng - diagnosticeret med et MBD/DAMP-syndrom”.

I begyndelsen af 3. klasse bliver jeg som ansat på det lokale taleinstitut af forældre, skole og Pædagogisk-Psykologisk Rådgivning bedt om at komme på skolen i et forsøg på at beskrive Mads’ forudsætninger for tilegnelse af læsefærdighed og videre udvikling af talefærdighed. En af hans lærere overværer undersøgelsen og en anden lærer støder til ved efterfølgende møde.

Allerede da Mads skriver sit navn med relativt formfuldendte bogstaver anes hovedproblemet, idet Mads holder uhensigtsmæssigt på skriveredskabet og medinddrager store muskelpartier i kroppen, ligesom der er tydelige medbevægelser i ansigt og i særlig grad omkring munden. Mads starter iøvrigt med at fortælle mig, at han har lovet sin mor at gøre sig umage i forbindelse med

dagens undersøgelse, det virker altid beroligende på de voksne.

Jeg oplever at Mads sikkert kan kategorisere billeder på flere niveauer af sværhedsgrader og spontant samle dem i relevante overbegreber. Han er let at hjælpe til associationer om forskelligartede begreber. Han opfatter rumlige informationer om højre og venstre samt præpositioner forbavsende godt. Derimod volder det ham vanskeligheder at opfatte forskel på sætninger hvori det enkelte ords placering i rækkefølgen er afgørende for forståelsen. F.eks. drengen giver moren saksen/moren giver drengen saksen, moren klippes af drengen/drengen klippes af moren m.fl.

Ved taktile-, kinæstetiske- og de mere ekspressivt rumlige aktiviteter er det karakteristisk at Mads har så stort et behov for at aktivere sin motorik, at han udover at forstærke perceptionen også ser ud til at forstyrres af den megen kropslige aktivitet. Han har tydelige vanskeligheder med at fornemme og eftergøre fingerstillinger. Basalt set kan Mads skelne mellem retvendte og spejlvendte bogstaver, men han synes bedre på et intellektuelt begrebsmæssigt plan, end på et funktionelt konkret plan, hvor det især drejer sig om figurernes krop og rumlige orientering. Mads er helt sikker i en sproglydskelnetest og virker sikker i opfattelse og i gentagelse af nærtliggende vokallyd.

Ved rytmisk-motoriske aktiviteter afsløres diskret usikkerhed ved rytmebank, såvel når han skal percipere og antalsbestemme som når han spontant skal efterbanke med temposkifte og betoning. Mads afslører tydelige og massive vanskeligheder ved eftertegning af sekventielle mønstre i kinetiske melodier og han har vanskeligt ved at koordinere højre og venstre hånd i en rytmisk skiftende bevægelse i form af reciprok koordination på tværs af kroppens midtlinje.

Det ekspressive talesprog er præget af sammenbrud i artikulationsmelodier, men relativ styrke i det meningsbærende i syntaksen og til en vis grad prosodi og intonation.

Når Mads skal forsøge sig med eftersigen af lange, meningsløse børneremser kikser den præcise artikulatoriske programmering. Derimod rekonstruerer, erindrer og genfortæller Mads til slut et meningsfyldt handlingsforløb ved hjælp af løse billeder helt uden vanskeligheder. På forhånd ved jeg fra lærerne at Mads' vanskeligheder hvad angår læseindlæring er massive og opfordringer til genkendelse af ordbilleder, matching af småsætninger til billeder i form af indenadslæsning og højt-læsning bekræfter at Mads netop nu i 3. klasse ikke på nogen måde kan læse og fremtræder som analfabet. Samtidig med at han beskrives som god til at lydere og har fået talepædagogisk undervisning i talens lydelementer.

Men det bekræftes at Mads kognitivt set er en velfungerende dreng med god koncentration så længe opgaverne er meningsfyldte, hvorimod han tydeligvis lettere afledes og laver flere fejl ved de mere meningsløse og mekaniske aktiviteter. Han har et godt sprog såvel impressivt som ekspressivt, og han virker på mange måder som en moden og velstimuleret dreng intellektuelt set, samtidig med at der forekommer barnlige og overbeskyttede træk i hans personlighed.

Jeg forstår det således at Mads er en velstimuleret dreng som på mange måder fungerer bedre end man skulle forvente, forhistorien taget i betragtning. Det er værd at bemærke at da Mads er omkring 4 år gammel indkredser pædiateren og ergoterapeuten vanskelighederne til at være kropslige og motoriske som et 'hyperaktivitetssyndrom' i let grad med årsag i graviditet, fødsel og perioden umiddelbart derefter. 'Hyperaktivitetssyndromet' er beslægtet med 'hyperkinetisk syndrom' og betegnelsen ADHD, dvs.: Attention Deficit Hyperactivity Disorder, svarende til funktionsforstyrrelser på grundlag af opmærksomhedsvanskeligheder. Da Mads er godt 8 år gammel forsøger man sig så med at diagnosticere ham som et barn med et MBD/DAMP-syndrom.

Hvor 'hyperaktivitetssyndromet' kan siges at være et forsøg på medicinsk betegnelse af børn med usædvanlige

udviklings- og indlæringsvanskeligheder i form af kropslige og motoriske vanskeligheder, var MBD eller Minimal Brain Damage et forsøg på at lancere en samlebetegnelse for en gruppe af børn med udviklingsforstyrrelser og indlæringsvanskeligheder af en art som skulle signalere neurologiske forstyrrelser uden at børnene dog var egentligt hjerneskadede. Dette paradoks: at børn skulle frembyde symptomer på minimal hjerneskade eller bløde tegn på neurologisk betingede dysfunktioner, uden at de måtte være hjerneskadede, førte til at bogstavkombinationen fik en ny oversættelse i form af: Minimal Brain Dysfunction. D'et blev gjort 'blødere' og der signaleredes en indsigt om at hjernen består af såvel struktur som funktion. Et billede herpå kunne være computerens hardware i form af isenkram i relation til computerens software i form af programmer. Hvor klassiske hjerneskader typisk vil kunne konstateres på strukturen eller nervevævet og dermed kunne visualiseres via moderne hjernescanning, står det mere åbent hvorvidt funktionelle forstyrrelser i form af fravær af færdigheder hænger sammen med hjerneskade, udebleven modning eller fravær af udvikling og indlæring. Man kan forestille sig at nervesystemet indeholder 'biologiske ure' som på forskellige udviklingstrin aktiverer forskellige funktioner som at gå, pludre, tale mv. Det er overvejende modning og kommer indefra og ud. Samtidig er det sådan at aktivitet og funktion indlejrer sig i nervesystemet som strukturelle forandringer udefra og ind. Hvor afvigende reflekser og alvorlige motoriske afvigelser fra den normale udvikling kan tolkes som mere eller mindre neurologisk betingede vanskeligheder, vil fravær af evne til f.eks. at kunne spille på violin næppe opfattes på samme måde, selvom der også her rent faktisk kan være tale om fravær af nervebanestruktur i forhold til et andet menneske som mestrer violinspil.

Hvis vi anskuer reflekser, bevægemønstre, talefærdighed, læsefærdighed og f.eks. instrumentspil som et kontinuum af færdigheder, da vil alvorlige svigt i de to førstnævnte færdigheder - ikke altid men ofte - kunne relateres til neurologisk betingede dysfunktioner; hvorimod de tre sidstnævnte, og især de to sidstnævnte forudsætter formel øvelse under tilegnelsen og sjældere kan relateres direkte til neurologisk betingede vanskeligheder.

Men Mads betegnes også med den nyeste glose inden for området nemlig: DAMP, dvs. Deficits vedrørende Attention (opmærksomhed), Motorik og Perception. Og alle tre forhold: dvs. det motoriske, perceptuelle og koncentrationsmæssige synes da også relevante og går igen adskillige gange i ovenstående undersøgelse af Mads. Hvor det 'hyperkinetiske syndrom' er en international anerkendt betegnelse i WHO's diagnosesystem er hverken MDB eller DAMP internationalt anerkendte. Dertil kommer at DAMP indtil videre alene er et udtryk som er udbredt i Norden. Problemet med DAMP-fænomenet er dets afgrænsning på samme måde som det var med MBD-betegnelsen. Man har blot fået flyttet perspektivet fra en tvivlsom årsagsrelation til en vanskeligt definérbar fremtrædelsesform. Og når en journalist i midten af 90'erne kan finde på at anvende udtrykket: "den lille hjerneskade DAMP" (Politiken 3/6 96), er udtrykket tilbage ved udgangspunktet MBD fra 1960'erne med et hårdt 'D'. Vi har fået et nyt navn men børnene er fortsat de samme, deres vanskeligheder reelle nok og ofte alt andet end minimale. Tilsvarende for Mads med et 'hyperkinetisk syndrom' i let grad, og så som det skal vise sig alvorlige og vedvarende indlæringsvanskeligheder i skolen.

Efter MBD og før DAMP har den amerikanske ergoterapeut og psykolog Jean Ayres lanceret endnu en betegnelse som i min forståelse rækker ind over gruppen af børn med vanskeligheder som Mads eller børn som har vanskeligheder som er beslægtede med hans. Jeg tænker på den amerikanske ergoterapeuts beskrivelse af

'SanseIntegrationsvanskeligheder' hos børn, som har inspireret danske ergoterapeuter til at udskille en gruppe af SI-børn blandt børnene med sansemotorisk betingede udviklings- og indlæringsforstyrrelser. Parallelt med den sovjetiske hjerneforsker Luria's formuleringer om hjernens blok I, fordybede Ayres sig i hjernestammens funktion hvad angår hæmning og fremning eller arousal og inhibition i form af en central filterfunktion, hvor dagligdags og trivielle stimuli sorteres fra og forbliver på et overvejende ubevidst niveau, mens andre stimuli fremmes og videreekspederes til mere bevidst, kognitiv forarbejdning på hjernens overflade. Jean Ayres har her bl.a. søgt at påvise sammenhænge mellem denne subcerebrale filterfunktion og så motorisk kontrol, opmærksomhed, taktil tolerance og balancefunktioner. På elegant vis påviste hun centrale mekanismer i det menneskelige nervesystem som et vigtigt udgangspunkt for at forstå og beskrive udviklingsforstyrrelser og indlæringsvanskeligheder hos børn med sansemotoriske vanskeligheder med relevante perspektiver også for en dreng som Mads. Men også for Jean Ayres viste der sig store vanskeligheder med hensyn til at afgrænse gruppen af børn med SI-vanskeligheder.

Med risiko for at forenkle vil jeg hævde at MDB ofte fremtræder som lægens diagnose, DAMP som psykologens diagnose og SI som ergoterapeutens eller fysioterapeutens diagnose om stort set den samme vanskeligt afgrænselige børnegruppe. MBD-betegnelsen knyttede sig for stærkt til hjerneskadebegrebet og DAMP-betegnelsen bidrager ikke til at afgrænse børnegruppen og er fortsat en overvejende, lokal nordisk betegnelse. I mine øjne er SanseIntegrationsfænomenet en elegant beskrivelse af et kompliceret forhold, fordi den rækker om bag det umiddelbart sanselige og dertil giver mulighed for konkrete tiltag i form af 'ergo- og fysioterapeutiske metoder for taktil-, vestibulær-, og kinæstetisk stimulation med mulig

positiv effekt for sanseintegration, basal opmærksomhed og motorisk kontrol. Herover forekommer det medicinske tilbud i form af amfetaminpræparater mere problematisk og den adfærdspsykologiske metode nok så indirekte og diffus.

Mads' indlæringsvanskeligheder stammer i min forståelse fra kroppen. Det ses når Mads undervejs i undersøgelsen sidder ekstremt uroligt på stolen almindeligvis benene snor sig omkring stole- og bordben. Det ser ud som om Mads på et lavt og ubevidst niveau forsøger at opnå den samme effekt som ergoterapeuten med indsigt i SanseIntegration kan opnå ved at placere eleven på en terapibold i passende størrelse ovenpå en bilslange som holder på bolden. Pointen er her at bevægelserne af kroppen fra et dynamisk siddeunderlag stimulerer hjernestammen til opnåelse af en større grad af opmærksomhed for de aktiviteter som foregår ovenpå bordet. Dette forsøger Mads at stimulere sig selv til ved øget kropslig aktivitet især under bordet, mens han prøver at koncentrere sig om de mere intellektuelle opgaver på bordet. Problemet er bare at denne nødvendige kropslige stimulation til opnåelse af større grad af opmærksomhed samtidig ser ud til at forstyrre ham og dermed udtrætte ham. Det opleves på den måde at Mads, til trods for sin ubevidste kompensationsmekanisme, næsten som en computer der er indstillet til at skifte til skærmbeskytterbillede efter få minutters inaktivitet, slår fra og mister koncentrationen med regelmæssige intervaller. Til nogen overraskelse for den tilstedeværende lærer klarer Mads at koncentrere sig forbavsende godt i forbindelse med undersøgelsen af ca. halvanden times varighed. Det kan hænge sammen med at undersøgelsen består af små afgrænsede opgaver som hurtigt afrundes og ofte efterfølges af en helt anden type aktivitet. I modsætning til megen undervisning når dette forløb ikke at blive trivielt for Mads, men de mange skift og forskelligt artede aktiviteter kunne se ud til at kunne pirre opmærksomhed og dermed støtte koncentration. Samtidig skinner det igennem at Mads er ømfindtlig hvad angår aktiviteter som omhandler mere mekaniske og mindre

meningsbærende aktiviteter i form af sproglydsdiskriminationsopgaver, visuelle bogstavskelneopgaver, visuelle hukommelsesopgaver med geometriske figurer m.fl. Hvorimod han til allersidst i undersøgelsen uden på nogen måde at virke udtrættet genvinder fuld opmærksomhed og koncentration ved rekonstruktion af en meningsfuld sekvens af billeder.

Såvel hos Mads som hos andre elever med SanseIntegrationsvanskeligheder har jeg oplevet at umiddelbar genkendelse af geometriske former, cifre, bogstaver, stavelsesdele og ordbilleder m.v. ikke indlæres som et parat repertoire af genkendelige figurer som spontant og selvfølgelig kan benævnes. Det er som om denne form for indlæring preller af og ikke kan indlæres på 'rygmarven'. Til denne type indlæring medtænker jeg også evnen til at lære tabeller udenad og forholde sig til benævnelser på ur og i kalender mv. Jeg opfatter det ikke som et hukommelsesproblem, men snarere som en kodevanskelighed i form af fravær af evnen til spontant at kunne sammenkæde et symbols fremtrædelsesform med dets navn, og at denne mekaniske indlæring af meningsløse figurelementer som symboler, tal, bogstaver og ordbilleder er kropsligt funderet i form af automatik med relationer til hjernestamme, rygmarv og krop.

Jeg var blevet bedt om at vurdere Mads' muligheder for at bedre på sin tale. Det var min oplevelse at skiftende talepædagoger havde hjulpet Mads frem til at kunne udsige alle danske sproglydselementer, deres kombinationer og endvidere at kunne tale i formfuldendte sætninger i kontrollerede situationer. Talefunktionen var som sådan i orden. Men når Mads i spontane situationer skulle afspille hele kommunikationsmusikken, holde en rød tråd og spontant finde dækkende sproglige udtryk for sine tanker, da smuldrede i særlig grad artikulationsmelodierne og i mindre grad syntaksen. Jeg forstår det

sådan, at Mads i sådanne situationer ikke magtede at programmere talens kinetiske melodier fra et mere automatiseret tavst niveau samtidig med også at skulle koncentrere sig mere bevidst om at holde en rød tråd i kommunikationens indhold. Det kan også udtrykkes på den måde at den fine og flydende programmering af talemønstre kunne tænkes at bygge ovenpå et kropsligt fundament i form af en tavs sproglig kompetence. Talepædagogerne havde gjort deres arbejde og hjulpet Mads med talens bevidste niveau, den selvfølgelige automatisering af talens tavse dimension må Mads tilsyneladende selv udvikle. Jeg mener det er vigtigt at forstå, at Mads synes at være en velstimuleret dreng, tydeligt præget af en kompetent og god opvækst med en begrebsverden over aldersniveau til følge. Han kompenserer spontant for sine kropslige og opmærksomhedsmæssige vanskeligheder, samtidig med at han afledes og forstyrres af kroppen i indlæringsituationer. Såvel sansemotorisk som talepædagogisk har træningen været intensiv, og han kan i strukturerede situationer bevidst udføre bevægelsesmønstre og programmere talens flydende mønstre korrekt, men han magter endnu ikke at overføre disse færdigheder til et selvfølgeligt tavst færdighedsniveau.

Mads forekommer at være en opmærksomhedshandicappet dreng som ved egen, forældres og pædagogers og terapeuters hjælp har overvundet så meget som det er menneskeligt muligt på nuværende tidspunkt. Alene det at Mads med selvværd og selvtillid i behold fortsat klarer skolegangen på sin hjemskole siger noget om Mads' ressourcer og skolemiljøets fleksibilitet. Jeg mener derfor tiden er inde til at overveje en pause i den specifikke træning af Mads med henblik på at give Mads overskud og muligheder for at overføre sine bevidste indlærte færdigheder til et spontant tavst niveau.

Jeg mener at indsigt i Mads' udviklingsmuligheder og respekt for de faktorer som hæmmer ham er et vigtigt udgangspunkt for de lærere som skal have med ham at gøre. Herudfra er det ofte også lettere at gribe ind i en situation og give

den nødvendige hjælpende hånd. Der er i forvejen ressourcer til at en støttelærer kan sørge for en vekselvirkning mellem Mads styrke for indlæring af meningsbærende sammenhænge, og hans udtalte svaghed for mekanisk indlæring af mere meningsløse elementer. Dette kan med fordel kombineres med mulighed for fysisk at skifte arbejdssted og aktivitet som stimulation af krop og vågenhedsgrad til genvindelse af koncentration og opmærksomhed. Også her har Mads selv vist vejen, idet han i børnehaveklassen og det første par skoleår var den elev som ofte gik rundt i klassen og så på hvad de andre lavede, og fik lov til det. Fra og med 3. klasse sidder han oftest ned til stor glæde for lærerne. Hvad tale og læsning angår vil Mads snart kunne medvirke i aktiviteter med forsøg på genkendelse af ordbilleder skrevet på kartonstykker som i samspil med en voksen kan rekonstrueres til småsætninger som efterfølgende kan siges/læses højt med understregning af tryk og betoning. Her inddrages skriften som en visuel køreplan for talen støttet af rytme med automatisering som mål, som hvis det kan aflejres i kroppen på et tavst niveau vil resultere i mærkbare fremskridt.

Under en telefonopringning til Mads' skole hvor han nu 11 år gammel går i 4. klasse, kan hans klasselærer fortælle at han fortsat har 10 ugentlige støttetimer. Med en støttende hånd fra lærer følger han klassens niveau i regning og matematik. Men han kan endnu ikke læse og han tegner til at blive en af de elever hvor læsetilegnelsen pludselig kan sætte ind mellem 11 og 16 års alderen, og kun i yderst få tilfælde helt udeblive. Med styrke i sprogets lydelementer, men fravær af evne til umiddelbar genkendelse af ordbilleder, er han fremdeles han analfabet. Men endnu kan hans unge alder give tro på et gennembrud senere. Hans tale kan fortsat smuldre hvad angår flydende artikulationsmelodier. Han er blevet væsentlig bedre til at koncentrere sig, han er godt med i fag som

religion, historie og natur og teknik. Han kan imponere lærere og kammerater med sin almene viden, men han er selv klar over at han går mere for sig selv end de fleste andre på skolen, samtidig med at han er glad for at gå i skole. Derhjemme er de netop nu i færd med at investere i en computer til ham.

I stedet for at forsøge at beskrive ham som MBD, ADHD, DAMP eller SI-elev, oplever jeg at Mads' vanskeligheder kommer af kroppen som holder ham tilbage i udvikling hvad angår koncentration, kodning af symboler, og automatisering af artikulationsmelodier - samt nu tydeligst for tilegnelse af læsefærdighed. På én og samme tid støttes han og forstyrres han af kroppen og dens umådeholdne behov for fysisk aktivitet. Som et ofte forekommende fænomen i forbindelse hermed ser jeg en styrke hos Mads hvad angår indlæring af mere bevidste og meningsfyldte færdigheder som han kan demonstrere resultaterne af i intelligenstest og hvad angår sprog og begrebsverden. I den oven for beskrevne undersøgelse klarer han sig tydeligt bedst ved meningsbærende aktiviteter. Heroverfor fremtræder hans vanskeligheder tydeligst på et tavst, kropsligt niveau i form af uformåenhed hvad angår automatiseret indlæring af navne for symboler, automatisering af artikulationsmelodier og flydende skrivefærdighed. Dertil kommer at hans basale SansseIntegrationsvanskeligheder kunne se ud til at udgøre en massiv barriere for at udvikle den overordnede cerebrale integration som fundament til tilegnelse af læsefærdighed. I denne forståelse af udvikling og indlæring ophæves det skarpe skel mellem hjerne og krop eller det talte- og det tavse niveau samtidig med at man i Mads' tilfælde kan tale om såvel den forstyrrede krop som den forstyrrende krop.

Ahlmann, Lise:
Bevægelse og udvikling
København: Christian Ejler's Forlag, 1994

Ayres, Jean A.:
Sansseintegration hos børn,
København: Munksgaard, 1984

Duesund, Liv:
Kropp, kunnskap og selvopfatning,
Oslo: Universitetsforlaget, 1995

Fredens Kjeld:
Et grundlag for psykomotorisk pædagogik, om
kognition og motorik,
I Nyhedsbrev "Kognition og Pædagogik", 3.
årgang, nr. 2, 1993

Maul, John og Gertrud Quist Lauritzen:
I begyndelsen var bevægelsen, motorikken
som katalysator for udvikling og indlæring
København: Gyldendals pædagogiske
bibliotek, 1985, 1988 og 1990

Maul, John:
Hvorfor æbletræerne ikke vil gro i en have bag
et hegn, om forudsætninger for læseindlæring,
Herning: Special-Pædagogisk Forlag, 1990

Maul, John:
Sansseintegration og læsepædagogik,
I: Kognition og Pædagogik, Nyhedsbrev nr. 3,
1992

Trillingsgaard, Anegen (red.):
Urolig, klodset og svært ved at lære, et MBD-
projekt,
København: Dansk Psykologisk forlag, 1991

Trillingsgaard, Anegen:
Kun få vokser fra det. Om DAMP: ADHD og
Hyperkinetisk Forstyrrelse i
livskredsperspektiv,
København: Dansk Psykologisk Forlag, 1995.

Kilder: